

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.116/2015/15.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2015. április 22. napján megtartott nyilvános fellebbezési tárgyalás alapján meghozta és 2015. május 4-én kihirdette a következő

ítéletet:

A vesztegetés elfogadásának büntette miatt és társa ellen indult büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2015. január 15. napján kihirdetett 9.B.277/2013/43. számú ítéletét megváltoztatja.

A szabadságvesztés végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztését és az előzetes bírósági mentesítésre vonatkozó rendelkezést mindkét vádlottnál mellőzi.

A vádlottakat személyenként 2-2 (kettő-kettő) évi időtartamra közügyektől eltiltásra is ítéli.

Az elsőfokú ítélet meghozataláig felmerült 194.154 (egyszáz-kilencvennégyezer-egyszáz-ötvennégy) Ft bűnügyi költségből I. r. 11.430 (tizenegyezer-négyszázharminc) Ft-ot, II. r. vádlott 12.000 (tizenkettőezer) Ft-ot külön visel. A vádlottak egyetemlegesen viselnek 149.074 (egyszáz-negyvenkilencezer-hetvennégy) Ft-ot, míg az állam terhén marad 21.650 (huszonegyezer-hatszázötven) Ft bűnügyi költség.

Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyja.

Indokolás:

A Debreceni Törvényszék I. r. és II. r. vádlottakat társtettesként elkövetett vesztegetés elfogadásának büntette (Btk. 291. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont) miatt személyenként 6-6 hónap börtönbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés büntetések végrehajtását 2-2 évi próbaidőre felfüggesztette, egyben a vádlottakat előzetes mentesítésben részesítette. Rendelkezett továbbá a bűnügyi költség viseléséről.

Az ítélet ellen egyrészt az ügyész jelentett be fellebbezést a vádlottak terhére, a cselekmény súlyosabb, vád szerinti minősítése, valamint a büntetés súlyosítása érdekében. Másfelől a vádlottak és a védők a bűnösség megállapítását sérelmezve, felmentés érdekében terjesztettek elő jogorvoslatot.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.43/2015/1-I. számú átiratában az ügyészi fellebbezést azon módosítással tartotta fenn, hogy az ügy érdemi elbírálásához bizonyítás felvétele szükséges. Álláspontja szerint a törvényszék tanú kihallgatása során nem tisztázta megfelelően a vádlottak eljárásának szabályosságát a gázórán észlelt sérüléssel és intézkedési kötelezettségükkel kapcsolatban. A tanú vallomásaiban felmerült ellentéteket nem oldotta fel, miáltal a tényállás részben megalapozatlanná vált, ami kihatással volt a cselekmény minősítésére is. Ezen okok miatt tanúkihallgatására tett indítványt azzal, hogy érdemi észrevételeit majd a részbizonyítás eredményének ismeretében terjeszti elő.

A fellebbezési tárgyaláson az ügyész az első fokú ítélet megváltoztatására, a vádlottak cselekményének a vád szerint, a Btk. 291. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel a (3) bekezdés b) pontja alapján minősülő, gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozója által társtettesként, kötelességszegéssel elkövetett vesztegetés büntettének minősítésére, mindkét vádlottnál a szabadságvesztés tartamának felemelésére, a büntetés próbaidőre felfüggesztésének és az előzetes mentesítésnek a mellőzésére, valamint közügyektől eltiltás kiszabására tett indítványt.

I. r. vádlott védője perbeszédében elsődlegesen bűncselekmény hiánya, másodsorban bizonyítottság hiánya folytán felmentést indítványozott. Álláspontja szerint az első fokú ítélet törvénysértő, mert a bíróság tévesen állapította meg a tényeket, emellett a megállapított tényekből helytelenül vont következtetést a vádlottak bűnösségére.

II. r. vádlott védője elsősorban megalapozatlanság miatt a jogorvoslattal támadott ítélet hatályon kívül helyezésére, másodlagosan pedig bizonyítottság hiánya miatt a terhelt felmentésére tett indítványt.

A bejelentett perorvoslatokra figyelemmel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a Be. 348. § (1) bekezdése alapján teljes terjedelemben felülbírált. A törvényben előírt teljes revízió keretében a fellebbezések okára és céljára tekintet nélkül bírálta felül a tényállás megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a bűncselekmények minősítését és a büntetés kiszabását is.

A felülbírálat során megállapította, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást a perrendi szabályok megtartásával folytatta le. Nem vétett sem abszolút, sem olyan relatív hibát, mely a bizonyítás törvényességét érintené, kizárva az érdemi felülbírálatot. Eltért ugyanakkor az eljárási szabályoktól, amikor szakértői pozícióban vonta be a bizonyításba. A rendelkezésre álló okiratok (nyomozási irat: 337. lap) ugyanis megállapítható, hogy nevezett nem hatósági kirendelés alapján adott szakvéleményt, hanem a Kft. megbízására. A Be. 102. § (1) bekezdésében írt hatósági kirendelés hiányában szakértőnek nem minősülhet, függetlenül attól, hogy az általa készített okiratot szakértői véleménynek nevezi. Az ügyész is okiratként kezelte a bizonyítási eszközt és nem szakvéleményként. Az elsőfokú bíróság a tárgyaláson szakértőként hallgatta meg, holott eljárási státusza helyesen tanú, és az általa készített vélemény a Be. 116. § rendelkezései szerint okirat. Az eljárási szabálysértés azonban a másodfokú eljárásban írásbeli tanúvallomásának beszerzésével és az általa készített vélemény okiratként felhasználásával orvosolható volt.

II. r. vádlott védőjének érvelését annyiban osztja a másodfokú bíróság, hogy szakértői kirendelés hiányában nem került szakértői jogállásban a perbe. Értelemszerűen nem volt ezért helye az elsőfokú eljárásban a szakértői meghallgatásnak. Ugyanakkor a törvény nem zárja ki, hogy tanúként szerepeljen az ügyben. A védői kifogásra megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a 2014. november 18-i tárgyaláson az első bizonyítási cselekmény meghallgatása volt, a korábbi tárgyalás jegyzőkönyvét nem ismertették, ezért nem volt olyan helyzetben, hogy a bizonyítás anyagát közvetlenül megismerve a vallomástételben befolyásolva legyen. Egyébként még az sem lenne akadálya a tanúkihallgatásnak, ha a bizonyítás korábbi részében jelen lett volna. Mindez ugyanis nem zárja ki a kihallgatást és a bizonyíték figyelembe vételét sem.

A védő ezen túlmenően is sérelmezte az eljárást, a nyomozó hatóság munkáját, a gázóra lefoglalásának hiányát, mint ahogy a nyomozás során a védelmi jogok megsértését is. A másodfokú bíróság azonban nem észlelt olyan súlyos eljárási szabálysértést, mely valamely releváns bizonyíték kirekesztését indokolná, vagy megkérdőjelezné az eljárás tisztességes, törvényes voltát.

A törvényszék ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett és megalapozott tényállást állapított meg, mely a Be. 351. § (1) bekezdés értelmében, a másodfokú eljárásban is irányadó. Az elsőfokú bíróság az ügy helyes eldöntése kapcsán lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat okszerűen, a formál logika törvényeinek megfelelően értékelte. Vizsgálta a vádlottak védekezését, az ügyben releváns tanúvallomásokat, így és különösen tanúvallomásait. Emellett behatóan mérlegelte előadását, a hangtechnikai szakvéleményt, mint ahogy a lényeges okirati bizonyítékokat is. A törvényszék részletekbe menően elemezte a bizonyítás anyagát és indokolási kötelezettségének eleget téve meggyőzően számot adott arról, hogy mely bizonyítékot fogad el és melyet nem a tényállás megállapítása során. Nem tévedett, amikor a vádtól eltérve, a vádlottak javára állapította meg a tényállást, a köteleességszegést megalapozó tények mellőzésével. A másodfokú bíróság nem értett egyet az ügyészi érveléssel, miszerint az első fokú ítélet a személyi bizonyítás hiányosságai miatt részlegesen megalapozatlan. Kétségtelen, hogy tanúvallomása nem volt teljesen egységes, a törvényszék azonban a nem teljesen szabad bizonyítási rendszer keretei között, meggyőződése szerint iratszerűen, törvényesen értékelte a bizonyítékot. Az ítéletábra nem észlelt olyan bizonyítási, pertaktikai hiányosságot, mely a tényállás megalapozatlanságát eredményezné, mint ahogy a gázorával kapcsolatos személyi és okirati bizonyítás is alapos volt. előadása sem volt ugyan teljesen egységes, de a feltárt ellentmondásokat a bíróság a szükséges körben eredménnyel feloldotta. A törvényszék bizonyíték-értékelő tevékenységével a másodfokú bíróság egyetértett.

Rámutat arra az ítéletábra, hogy a bizonyítási eljárást lefolytató és a bizonyítékokat közvetlenül megvizsgáló, majd értékelő elsőfokú bíróság a ténybíróság. Főszabályként a másodfokú bíróság ítéletét az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja. Kivételt képez természetesen, ha az ítélet megalapozatlan, de jelen esetben a kifejtettek miatt ez nem rögzíthető. A másodfokú bíróság revíziós lehetőségei ténykérdésben szűkebbek, mint a jogkérdésekben. A formál logikának, a szillogizmusnak megfelelő, okszerű bizonyítékértékelő tevékenységet, az elsőfokú bíróságnak az ítélelhozatalhoz vezető, jelen esetben megalapozottnak ítélt gondolati folyamatát a másodfokú bíróság nem bírálhatja felül. A bizonyítékok felülmérlegelését a tényálláshoz kötöttség szabályai a már idézettek szerint kizárják. Ezen okok folytán nem lehetett eredményes az eltérő tényállás megállapítását és a vádlottak felmentését célzó védelmi fellebbezés.

II. r. vádlott védője által előadottak, a elleni feljelentés folytán a nyomozást megszüntető határozat, illetve a szakértői fegyelmi eljárásra utaló okirat a megalapozott tényállásban foglaltak megkérdőjelezésére nem alkalmasak. Megjegyzendő, hogy a tényállás a releváns okirati, tárgyi bizonyítékok alapján még tanúvallomása nélkül is megállapítható. A vádlottak korrupciós cselekménye, a vesztegetési pénz átvétele ugyanis egyértelműen bizonyított. A köteleességszegés pedig az irányadó tényállás alapján nem róható a vádlottak terhére. A védői érvekre megjegyzi az ítéletábra, hogy a 2012. május 31-i házkutatási jegyzőkönyv szerint az intézkedő rendőrök kérdésére II. r. vádlott valóban megmutatta, hogy a jobb oldali első ülés alatt helyezte el az átvett és korábban a nyomozó hatóság által - beazonosítás céljából - lefotózott 5 db 10.000 Ft-os bankjegyet (nyomozási irat 81. lap). Mindez nem teszi azonban iratellenessé azon a bírósági megállapítást, hogy a nyomozó hatóság kényszerintézkedés keretében találta fel a készpénzt. valóban közreműködött a hatósággal, de a készpénz átvételének ténye, elrejtése a vádlotti nyilatkozattól függetlenül az előny jogtalan voltát támasztja alá. A nem bűnös úton szerzett pénz elrejtésére nyilván nem lett volna szükség. Nem felel meg a házkutatási jegyzőkönyv adatai szerint az iratok tartalmának a védői okfejtés arra nézve, hogy nem volt eldugva a készpénz, mert azt az eljárás egyértelműen cáfolja. Az közömbös, hogy megmutatta a rejtkehelyet, de tény, hogy el volt dugva a készpénz, melynek nem szokványos tárolási helye az ülés alatti terület.

Ezen túlmenően vallomásának elvetésére nincs megfelelő alap, e vallomás, valamint a hangfelvétel, a pénz átvételének ténye, továbbá a rendőrhatalósági intézkedés során a rejtékhelyről való feltalálás alapot adott a törvényszéknek a helyes ténybeli következtetések levonására. A védelem által hivatkozott iskolalátogatási bizonyítvány létezésének ténye sem alkalmas az elsőfokú bírósági ténymegállapítások helyességének megkérdőjelezésére. Mindezek tükrében kétségtelen, hogy a védelem az okszerű bírói mérlegelést támadja, részben iratellenes érvekkel, mely értelemszerűen nem döntheti meg a törvényszék által megállapított tényállás megalapozottságát.

Az időbeli hatály tekintetében a másodfokú bíróság a következőket emeli ki. A cselekmény elkövetése után, 2013. július 1-jén hatályba lépett a 2012. évi C. törvénybe foglalt új büntető anyagi jogi kódex (továbbiakban Btk.). Az ítéletábrának elsődlegesen ezért vizsgálnia kellett, hogy az elbíráskor hatályos büntető törvényt (Btk.) vagy az 1978. évi IV. törvényt kell-e alkalmazni (BH2005.377). A büntető törvénynek az időbeli hatályra vonatkozó előírásai szerint főszabályként a bűncselekményt az elkövetése idején hatályban lévő törvény szerint kell elbírálni. Kivételt jelent, ha a cselekmény elbíráskor hatályban lévő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálandó el, mert ezen esetekben az új büntető törvény alkalmazásának van helye.

Az elsőfokú bíróság az ítélet rendelkező részéből és az indokolásból kitűnően helyesen az elbíráskor hatályos büntető törvényt alkalmazta, mindennek azonban nem adta indokát, ezért az indokolás kiegészítése szükséges a következők szerint.

Az alkalmazandó büntető törvényt érintő vizsgálat során a konkrét magatartást a bírói szillogizmus folyamatában mindkét jogszabály szerint „el kell bíráltni”, és azt kell enyhébbnek tekinteni, amelynek alkalmazása enyhébb megítéléshez vezet. A vádbeli bűncselekmény büntetendősége nyilvánvalóan nem szűnt meg, és az irányadó büntetési tételek sem változtak. Mindkét törvényben irányadó a büntetési tétel középértékéhez igazodó szabadságvesztés kiszabását előíró bünteteskiszabási elv. A feltételes szabadságra bocsáthatóságra vonatkozó rendelkezések azonban az új törvényben lényegesen enyhébbek, ezért a Kúria 4/2013. (X.14.) BK véleményében foglaltakra is tekintettel, a törvényszék megalapozottan döntött arról, hogy a vádlottakra nézve az új törvény kedvezőbb elbíráskor tesz lehetővé. A szabadságvesztés esetleges próbaidőre való felfüggesztése közömbös, mert végrehajtását elrendelhetik, ezen okból is enyhébbnek minősül az elbíráskor hatályos törvény.

Az elsőfokú bíróság okszerűen vont következtetést a vádlottak bűnösségére és törvényes a cselekmények minősítése is. A vádhoz képest módosult tényállás alapján valóban csak a vesztegetés elfogadásának a Btk. 291. § (1) bekezdés és a (3) bekezdés a) pontjában írt minősített esete állapítható meg, az önálló intézkedésre jogosult dolgozók terhére ugyanis a kötelességszegés nem került megállapításra. A törvényszék jogi álláspontjáról részletes és színvonalas indokolást adott az ítélet 19-20. oldalán, melyet az ítéletábrá osztott. Az ügyészi fellebbezés kapcsán megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a vádlottak terhére olyan tényállás változtatásra, mely a kötelességszegést alapozza meg, eljárásjogi lehetőség sincs, mert az már a tényálláshoz kötöttség elvébe ütközz. Ilyen mérvű reformáció már lényegében eltérő tényállást jelentene, melyre csak a vádlott javára, felmentés vagy eljárás megszüntetése esetén van lehetőség. Az ítélet hatályon kívül helyezésére ugyanakkor nem volt indok, mert a másodfokú bíróság egyetértett a törvényszék bizonyíték-értékelő tevékenységével és jogi álláspontjával.

A törvényszék a büntetés kiszabása során irányadó szempontokat helyesen feltárta. Az enyhítő tényezőknek azonban túl nagy nyomatókat tulajdonított, így a vádlottakkal szemben olyan enyhe

büntetések szabott ki, melyek nem alkalmasak a büntetési célok elérésére, ezért lényeges súlyosításuk indokolt.

A vádlottak kedvezőbb személyi körülményeire tekintettel a Btk. 82. § (1) bekezdés d) pontjának megfelelően a büntetés enyhítése nem kifogásolható. A szabadságvesztés végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztése azonban mindkét vádlottnál téves. Nem lehet ugyanis figyelmen kívül hagyni, hogy a korrupciós bűncselekmények igen elszaporodtak és nyilvánvaló e körben a jelentős látencia is. A vesztegetést elkövető vádlottakkal a követett bírói gyakorlat szerint a törvény szigorát kell alkalmazni, az általános megelőzés elveit hangsúlyozva, jelezve a társadalomnak, hogy a vesztegetésben résztvevő súlyos, a személyi szabadságot is elvonó büntetéssel számolhat, mely egyértelműen kitűnik a törvény szigorú büntetési tételeiből is. A vádlottak végig tagadták a bűncselekményt az objektív tárgyi bizonyítékok ellenére. A tagadás természetesen alapvető terhelti jog, ugyanakkor a beismerés olyan súlyú enyhítő tényező lehet, mely akár még ilyen cselekménynél is lehetőséget teremt feltételes elítélés alkalmazására. A feltárt bűnösségi körülmények tükrében azonban erre az ítéletábra nem látott alapot.

A törvényi előfeltételek hiányában - mert arra csak a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén van mód - a másodfokú bíróság mellőzte az előzetes bírósági mentesítésre vonatkozó rendelkezéseket.

Emellett a vádlottakat, egyetértve az ügyészi indítványban foglaltakkal a Btk. 61. § (1) bekezdése és a Btk. 62. (1) bekezdése szerint mellékbüntetésként 2-2 évi időtartamra közügyektől eltiltásra is ítélte, mert a vesztegetést elkövető, végrehajtandó szabadságvesztésre ítélt terheltek méltatlanok arra, hogy a közügyek gyakorlásában részt vegyenek.

A bűnügyi költségre vonatkozó ítéleti rendelkezés szintén változtatást indokolt. Egyrészt részére szakértői státuszának hiányában tévesen került sor szakértői díj megállapítására, ezért a 2014. november 18-i tárgyalási közreműködéssel kapcsolatban felmerült 12.700 Ft-ot a Be. 338. § (2) bekezdése és a Be. 339. § (1) bekezdése értelmében az állam viseli (9.B.277/2013/35/I. végzés, költségjegyzék 8. tétel). A vádlottak a Be. 338. § (3) bekezdése szerint külön viselik a megosztható, jelen esetben a kirendelt védők eljárásával kapcsolatban felmerült bűnügyi költséget (költségjegyzék 1., 2. és 4. tétel). Ugyanakkor a mindkettejük cselekvőségéhez kapcsolódó szakértői és tanúbizonyítás el nem különíthető költségéért (költségjegyzék 3., 6. és 7. tétel) az idézett törvényhely értelmében egyetemlegesen felelnek.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a szükséges részben a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg törvényes rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdés alkalmazásával helybenhagyta.

Debrecen, 2015. május 4.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

Dr. Háger Tamás sk.. Gömöri Olivér sk.
előadó bíró bíró

ZÁRADÉK: A Debreceni Törvényszék 9.B.277/2013/43. számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2015. május 4.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

Kiadó.